

**RO**

**RO**

**RO**



COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 9.6.2010  
COM(2010) 296 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,  
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL  
REGIUNILOR**

**Un nou impuls pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării  
profesionale  
pentru a sprijini strategia Europa 2020**

# COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

## Un nou impuls pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale pentru a sprijini strategia Europa 2020

### 1. INTRODUCERE

Calitatea capitalului uman este esențială pentru succesul Europei. Strategia Europa 2020<sup>1</sup> pune un accent puternic pe educație și formare pentru a promova „o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”. Această comunicare răspunde la solicitarea strategiei Europa 2020 de a consolida atractivitatea educației și formării profesionale (EFP) și prezintă potențialul cu privire la inițiativele sale emblematice „O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă” și „Tineretul în mișcare”, inclusiv cadrul său de încadrare în muncă a tineretului.

EFP trebuie să aibă un rol dublu: ca instrument pentru a sprijini îndeplinirea necesităților imediate și viitoare ale Europei referitoare la calificări; și, în paralel, ca instrument pentru a reduce impactul social al crizei și pentru a facilita redresarea în urma acesteia. Această dublă provocare face să fie necesare reforme urgente. Mai buna dezvoltare a calificărilor<sup>2</sup> în Europa este chiar mai urgentă dacă se ia în considerare cursa mondială pentru talent și dezvoltarea rapidă a sistemelor de educație și formare (E & F) din economii emergente precum China, Brazilia sau India.

Estimările viitoarelor necesități referitoare la calificări arată o cerere mai mare pentru calificările de nivel mediu și înalt până în 2020<sup>3</sup>. Evoluția continuă, generată de tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), a produselor și proceselor, combinată cu necesitatea unei economii cu emisii scăzute de carbon, precum și îmbătrânirea populației înseamnă că locurile de muncă și structurile sociale se vor schimba: educația și formarea, inclusiv EFP trebuie să se adapteze în consecință. **Educația și formarea profesională inițiale (EFPI)** trebuie să le furnizeze tinerilor cursanți calificările relevante în mod direct pentru piețele, în evoluție, ale forței de muncă, precum competențele informatice<sup>4</sup> și competențe esențiale mult dezvoltate<sup>5</sup>; cum ar fi educația în domeniul digital și mass-media, pentru a dobândi competențe digitale<sup>6</sup>;

---

<sup>1</sup> COM(2010) 2020.

<sup>2</sup> Termenul „competență” include cunoștințe, competențe și calificări astfel cum sunt definite în Cadrul european al calificărilor.

<sup>3</sup> În conformitate cu estimarea viitoarelor necesități referitoare la competențe până în 2020 realizată de Cedefop în februarie 2010, vor exista în UE 15,6 milioane de locuri de muncă noi pentru absolvenții de studii superioare și 3,7 milioane de locuri de muncă noi pentru absolvenții de studii secundare. Din contră, locurile de muncă pentru cei necalificați sau slab calificați vor scădea cu 12 milioane.

<sup>4</sup> COM(2007) 496 „Competențe informatice pentru secolul XXI”. Se estimează că, în cinci ani, 90 % din locurile de muncă vor necesita competențe în domeniul tehnologiei informației și comunicării (IDC, 2009)

<sup>5</sup> JO L 394, 30.12.2006, p. 10, Recomandare a Parlamentului European și a Consiliului privind competențele cheie pentru învățarea de-a lungul vieții.

<sup>6</sup> COM(2010) 245 „O Agendă digitală pentru Europa”

EFPI are de jucat un rol special în abordarea cu succes a ratei ridicate a șomajului în rândul tinerilor în Europa. În plus, deoarece vor exista modificări ale structurii tradiționale de viață „formare-muncă-pensie”, ca urmare a schimbărilor de la mijlocul vieții referitoare la carieră și profesie, adulții trebuie să fie capabili să își actualizeze calificările și competențele prin intermediul **educației și formării profesionale continue (EFPC)**. Recentul raport al experților privind Noi competențe pentru noi locuri de muncă<sup>7</sup> conține o serie de recomandări pentru ambele părți ale sistemelor EFP.

De asemenea, EFP are responsabilitatea de a răspunde la provocări societale mai ample, în special de a promova incluziunea socială. Este esențial să se ofere tuturor persoanelor de vârstă activă posibilități de a participa la viața economică și socială prin intermediul oportunităților accesibile și echitabile de formare.

Ecologizarea economiei oferă noi locuri de muncă, care solicită noi calificări. Sistemele EFP ar trebui adaptate pentru a garanta că forță de muncă își poate ajusta calificările la necesitățile pieței forței de muncă a unei economii durabile din punct de vedere al mediului, care se sprijină pe concepte de formare bazate pe competențe.

În Europa, EFP acoperă sisteme naționale diverse, ancorate în mediile lor economice și sociale specifice. În mod normal, EFPI face parte din învățământul secundar superior<sup>8</sup>, însă include și nivelul superior (denumit, în multe țări, „Fachhochschulen”, „universități de științe aplicate” sau „colegii profesionale”)<sup>9</sup>. EFPC cuprinde o gamă de activități de formare orientate spre formarea profesională, oferite de diverse organisme de formare. EFPI are loc în interiorul unui cadru relativ regulat, în timp ce EFPC este adesea neregulat. Ceea ce EFPI și EFPC au în comun este faptul că ambele se confruntă cu provocări și ambele au nevoie să fie modernizate.

Articolul 166 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede că „*Uniunea pune în aplicare o politică de formare profesională care sprijină și completează acțiunile statelor membre...*”. Procesul de la Copenhaga<sup>10</sup> lansat în 2002 a sprijinit statele membre în modernizarea sistemelor EFP. Acesta a contribuit la dezvoltarea abordării rezultatelor învățării, a perspectivei învățării de-a lungul vieții și a sprijinit elaborarea instrumentelor de referință comune (Europass, Cadrul european al calificărilor - CEC, Sistemul european de credite pentru educație și formare profesională – ECVET și Cadrul european de referință pentru asigurarea calității pentru educația și formarea profesională – EQAVET).

În decembrie 2010, miniștrii UE responsabili cu EFP, partenerii sociali europeni și Comisia Europeană vor reexamina prioritățile în cadrul procesului de la Copenhaga. Prin urmare, prezenta comunicare are drept scop să propună o viziune pentru viitorul EFP. Aceasta se sprijină pe strategia Europa 2020, la care și contribuie și pe cadrul strategic pentru cooperarea

---

<sup>7</sup> COM(2008) 868 și Raportul grupului de experți privind Noi competențe pentru noi locuri de muncă (2010).

<sup>8</sup> Proporția medie a studenților înscriși la EFP la nivel secundar superior (nivelul 3 ISCED) în UE a fost de 51,5 %, cu diferențe mari, între 13 % în Cipru și 77 % în Austria.

<sup>9</sup> În conformitate cu studiul Comisiei privind parcursurile EFP, în UE; aproximativ 13 % din studenți sunt înscriși în EFP superior și aproximativ 10 % din populația activă deține o diplomă în cadrul învățământului mediu post-secundar.

<sup>10</sup> [http://ec.europa.eu/education/vocational-education/doc1143\\_en.htm](http://ec.europa.eu/education/vocational-education/doc1143_en.htm)

europăană în domeniul educației și formării până în 2020<sup>11</sup>. De asemenea, ține cont de Agenda socială reînnoită a UE<sup>12</sup> și de strategia UE pentru tineret<sup>13</sup>.

## 2. UN NOU IMPULS PENTRU EFP

*Până în 2020, educația și formarea profesională în Europa ar trebui să contribuie atât la excelența, cât și la echitatea sistemelor de învățare de-a lungul vieții din UE și, astfel, la obiectivele Europei 2020 de creștere inteligentă și favorabilă incluziunii, cu:*

- *EFPI ca opțiune de învățare atractivă, bine adaptată la necesitățile pieței forței de muncă și la traiectoriile către învățământul superior,*
- *EFPC ușor accesibilă pentru persoane în diferite etape ale vieții, care favorizează dezvoltarea calificărilor și schimbările de carieră,*
- *sisteme flexibile bazate pe recunoașterea rezultatelor învățării, inclusiv diplome și care sprijină parcursurile educaționale personalizate,*
- *sprijin adecvat pentru persoanele defavorizate și*
- *mobilitatea transfrontalieră ca parte integrantă a practicilor EFP.*

Acest capitol subliniază elementele cheie care urmează să fie abordate în cadrul relansării procesului de la Copenhaga și se bazează pe cele patru priorități ale Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării până în 2020 - învățarea de-a lungul vieții și mobilitatea, calitatea și eficiența, echitatea și cetățenia activă și inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial. De asemenea, include un aspect al cooperării internaționale în domeniul EFP.

### 2.1. Un rol cheie al EFP în învățarea de-a lungul vieții și mobilitatea

Deoarece modificările structurii populației europene și ale carierei la mijlocul parcursului profesional devin mai frecvente, necesitatea modernizării constante a calificărilor crește și, împreună cu ea, importanța relativă a EFPC. Prin urmare, ar trebui maximizat accesul la oportunități de formare la diferite niveluri. Acest lucru poate implica modificări substanțiale ale modului în care furnizarea EFP este organizată, efectuată și finanțată, precum și ale programului și ale responsabilităților legate de aceasta.

#### *Acces flexibil la formare și calificări*

Pare să fie necesară o mai mare flexibilitate privind modul în care rezultatele învățării sunt obținute, evaluate și conduc la calificări.

Rolul angajatorilor în furnizarea de EFPC crește și, pe măsură ce schimbarea devine mai rapidă, aceștia trebuie să le ofere angajaților oportunități de perioade intensive de formare. S-ar putea ca organismele tradiționale de formare inițială, precum școlile EFP, să trebuiască să

<sup>11</sup> JO C 119/2, 28.5.2009.

<sup>12</sup> COM(2008) 412.

<sup>13</sup> COM(2009) 200.

introducă concepte EFPC „à la carte” pentru grupuri eterogene de cursanți. Instituțiile de învățământ superior vor trebui probabil să includă furnizarea de EFPC, oferind formare orientată către clienți, adaptată la necesitățile angajaților și angajatorilor, în special microîntreprinderi și întreprinderi mici. Accesul flexibil la formare va trebui să fie combinat cu organizarea flexibilă a muncii și a pieței forței de muncă. Reconcilierea muncii, a învățării și a familiei va constitui o provocare specifică, în scopul de a duce la creșterea participării femeilor.

Validarea învățării non-formale și informale<sup>14</sup> reprezintă modalități pentru îmbunătățirea calificărilor și pentru reintegrarea pe piața forței de muncă. Adoptarea unei abordări bazate pe rezultate pentru calificările profesionale, astfel cum este promovată de CEC și ECVET, este esențială pentru realizarea acestui scop: ea trebuie integrată în toate componentele sistemului de educație și formare.

Tendința generală de „îmbunătățire a calificărilor” are implicații pentru relația dintre EFP și învățământul superior. Contribuind la obiectivul principal al strategiei Europa 2020, și anume creșterea procentului de absolvenți de studii superioare la 40 %, trebuie să se asigure parcursuri într-adevăr deschise între EFP și învățământul superior, iar EFP superior ar trebui să se bucure de un sprijin larg. Cadrele naționale detaliate ale calificărilor menționate în CEC vor contribui la permeabilitatea dintre EFP și învățământul superior: cele mai înalte niveluri ale cadrelor calificărilor ar trebui să acopere ambele sectoare, cu o convergență strânsă între sistemele ECTS și ECVET.

Oportunitățile de învățare de-a lungul vieții, atât în EFP inițială, cât și în cea continuă trebuie combinate cu servicii de orientare și de consiliere pentru a facilita tranzițiile de la pregătire la angajare și de la un loc de muncă la altul. Serviciile publice de ocupare a forței de muncă trebuie să colaboreze strâns cu sistemele de educație și formare în ceea ce privește orientările pe care le oferă. Atât tinerilor, cât și adulților trebuie să li se ofere posibilitatea de a gestiona tranzițiile, prin dezvoltarea competențelor de gestionare a carierei<sup>15</sup>. Orientarea nu ar mai trebui să se bazeze pe evaluarea competențelor, ci pe posibilitatea de a încerca mai multe discipline, oferindu-le tinerilor oportunitatea de a lua cunoștință de diferite filiere profesionale și posibilități de carieră. Ar trebui să se acorde atenție specială aspectului egalității de șanse între femei și bărbați, pentru a-i încuraja pe tineri să ia în considerare profesii care sunt în mod tradițional rezervate sexului opus.

### ***Abordare strategică privind mobilitatea în EFP***

*Se pare că există o necesitate urgentă de a consolida mobilitatea transnațională în scopul învățării în domeniul EFP, în special în cadrul formării profesionale inițiale care include ucenici. Mobilitatea poate contribui la depășirea barierelor lingvistice și la dezvoltarea încrederii în sine, a adaptabilității, a simțului responsabilității, a capacității de inserție profesională și a competențelor interculturale. Strategia Europa 2020 și inițiativa sa „Tineretul în mișcare” subliniază valoarea mobilității în domeniul învățării și propune ca beneficiile acesteia să fie mai accesibile tuturor tinerilor. În acest scop, ar trebui explorate noi abordări inovatoare privind modul în care poate fi consolidată mobilitatea în EFP, în special a ucenicilor.*

---

<sup>14</sup> Orientările europene pentru validarea învățării non-formale și informale (Cedefop 2009) reprezintă rezultatul direct al procesului de la Copenhaga.

<sup>15</sup> JO C 319, 13.12.2008, pp. 4–7.

Perioadele de studii sau de formare în alte țări trebuie să devină o parte normală a parcursurilor de formare profesională, atât pentru cursanții, cât și pentru profesioniștii din domeniul EFP. În acest context, limbile străine din programele EFP au o importanță deosebită. Utilizarea ECVET trebuie să asigure recunoașterea experiențelor de mobilitate în timpul formării. În ceea ce privește stagiile în întreprinderi, dificultatea principală o reprezintă implicarea în cadrul procesului a întreprinderilor, în general a IMM-urilor. Pe baza rezultatelor proiectului pilot de mobilitate pentru ucenici, ar trebui constituite în acest scop structuri corespunzătoare de sprijin al mobilității, gestionate de rețelele de părți interesate competente ale EFP. Ar trebui promovată „mobilitatea virtuală”, prin utilizarea TIC (învățământul on-line), pentru a completa mobilitatea fizică. Ținând cont de provocările specifice care există în cadrul EFP, criteriul de referință propus privind mobilitatea, elaborat în cadrul MDC pentru educație și formare ar stabili un obiectiv ambițios, în special pentru EFP.

Modernizarea sistemelor EFP pentru învățarea de-a lungul vieții și mobilitate va necesita implicarea și angajarea tuturor părților interesate. Autoritățile publice de la toate nivelurile joacă roluri diferite, dar esențiale. Partenerii sociali ar trebui să fie sprijiniți să își joace rolul în organizarea, furnizarea și finanțarea formării, însă ar trebui, de asemenea, să joace un rol activ în promovarea și facilitarea mobilității. Oamenii trebuie să fie motivați să participe la mobilitate și la învățarea de-a lungul vieții, prin intermediul instrumentelor și sistemelor de finanțare eficiente și durabile (de exemplu, bonuri valorice de formare, conturi individuale de învățare, fonduri de finanțare și altele).

*Acțiunile principale în EFP pentru a sprijini învățarea de-a lungul vieții și mobilitatea ar trebui să se concentreze asupra următoarelor aspecte:*

- *concepte flexibile „à la carte” pentru a maximiza accesul la EFP continuă furnizate de angajatori, organismele de formare tradiționale și instituțiile de învățământ superior, combinate cu stimulente financiare corespunzătoare;*
- *parcursuri într-adevăr deschise de la EFP la învățământul superior și elaborarea de programe EFP;*
- *un grad înalt de validare a învățării non-formale și informale;*
- *servicii integrate de orientare și de consiliere, pentru a facilita tranzițiile și alegerile în domeniul învățării și al carierei;*
- *până în 2020, utilizarea sistematică a CEC, ECVET și Europass, având drept scop transparența calificărilor și portabilitatea rezultatelor învățării;*
- *strategii de mobilitate transnațională la nivelul furnizorilor de EFP, facilitate de structuri corespunzătoare de sprijin al mobilității.*

## **2.2. Creșterea atractivității și excelenței EFP prin calitate și eficiență**

Atractivitatea și excelența EFP depind de factori multipli. Pentru persoanele fizice, atractivitatea depinde de rezultatele pe termen scurt și lung în ceea ce privește tranziția ușoară de la școală la muncă, cererea pentru anumite profesii<sup>16</sup>, nivelurile de salarizare și perspectivele de carieră. Dintr-o perspectivă generală, atractivitatea EFP depinde de calitatea și de eficiența sa, de standardele ridicate ale profesorilor și ale formatorilor, de relevanța pentru necesitățile pieței forței de muncă și pentru parcursurile pe care le propune către continuarea învățării, fără pauze, inclusiv la nivel superior.

### ***Implementarea asigurării calității în EFP***

Deși importanța asigurării calității este în general recunoscută, stabilirea unei politici de asigurare a calității și a unei „culturi a calității” în EFP pare să nu se fi realizat încă. Cadrul european de referință pentru asigurarea calității pentru educația și formarea profesională (EQAVET), recent adoptat, subliniază un program pentru **calitate** atât în EFP inițială, cât și în cea continuă, duce la creșterea transparenței și contribuie la instaurarea încrederii reciproce între sistemele EFP naționale. La nivel european, rețeaua EQAVET va asigura cooperarea între punctele naționale de referință pentru asigurarea calității. La nivel național, va fi nevoie să se stabilească un cadru pentru asigurarea calității, care să includă activități de sprijin pentru organismele de formare, în scopul de a garanta punerea în aplicare și angajamentele la toate nivelurile.

### ***Evoluția rolurilor profesorilor și formatorilor***

---

<sup>16</sup> În conformitate cu analiza „Hot jobs 2009” realizată de Manpower, actuala penurie de competențe este raportată mai ales în domeniul profesiilor de artizanat tradițional (tâmplari, sudori, instalatori).



Rolul profesorilor și formatorilor este esențial în modernizarea EFP, acordându-se o atenție specială modului în care aceștia sunt recrutați, evoluției lor profesionale și statutului lor în societate. Schimbările care se anunță pentru viitor, astfel cum se subliniază în prezenta comunicare, prezintă noi provocări atât pentru profesorii, cât și pentru formatorii din domeniul EFP<sup>17</sup>, implicând noi pedagogii, elaborarea programei de învățământ, asigurarea calității, sarcini de gestionare și administrative.

Există o convergență între rolurile profesorilor și formatorilor: un formator dintr-un mediu bazat pe muncă va avea nevoie de mai multe competențe pedagogice și trebuie să joace un rol de sprijin și de mentor; în timp ce un profesor dintr-o școală va avea nevoie, ca un formator, de o bună înțelegere a practicilor de lucru. Această convergență ar trebui să se reflecte în politicile de recrutare și în dezvoltarea continuă a calificărilor și competențelor, care ar trebui să se valideze și să se reflecte în statutul carierei lor.

### ***Excelența profesională combinată cu competențe cheie bine dezvoltate***

Concentrarea asupra competențelor cheie devine o prioritate urgentă și pentru educația și formarea profesională<sup>18</sup>. Competențele cheie reprezintă baza învățării de-a lungul vieții și a succesului în carierele și profesiile oamenilor. Dezvoltarea competențelor cheie trebuie să continue după învățământul obligatoriu, atât în EFP inițială, cât și în cea continuă. În același timp, schimbările tehnologice rapide implică îmbunătățirea constantă a calificărilor profesionale „tehnice”<sup>19</sup>. Provocarea o constituie realizarea celei mai bune combinații posibile, atât a calificărilor profesionale, cât și a competențelor cheie, la un standard ridicat.

Pentru a maximiza relevanța pe care o are furnizarea EFP pentru necesitățile pieței forței de muncă, ar trebui consolidată utilizarea diferitelor forme de învățare bazate pe muncă. Cercetările indică faptul că învățarea bazată pe muncă are tendința de a duce la creșterea oportunităților de angajare la începutul vieții profesionale. De asemenea, învățarea bazată pe muncă favorizează dezvoltarea abordării rezultatelor învățării în EFP, orientându-se către învățarea bazată pe competențe, calificările și evaluările bazate pe competențe (demonstrații ale calificărilor). Prin urmare, angajatorii ar trebui încurajați să maximizeze oferta de stagii de ucenicie și de formare.

### ***Eficiența și relevanța pentru piața forței de muncă prin intermediul parteneriatelor***

Astfel cum s-a evidențiat în strategia Europa 2020, parteneriatele dintre părțile interesate din domeniul EFP și, în special, implicarea partenerilor sociali în elaborarea, organizarea, furnizarea și finanțarea EFP reprezintă o condiție prealabilă pentru **eficiență** și pentru relevanța pentru necesitățile pieței forței de muncă. În multe țări, aceste parteneriate iau forma consiliilor pentru competențe<sup>20</sup>, care sunt implicate în monitorizarea, printre altele, a piețelor forței de muncă, a elaborării profilurilor competențelor, a programelor de învățământ și a certificării. Consiliile-pilot europene sectoriale privind locurile de muncă și calificările,

---

<sup>17</sup> Publicație a *Finnish National Board of Education*, intitulată *Competence Framework for VET professions*, Cedefop, 2009.

<sup>18</sup> Concluziile Consiliului din 11 mai 2010 privind competențele în sprijinul învățării pe tot parcursul vieții și inițiativa „Noi competențe pentru noi locuri de muncă”, JO C 135, 26.5.2010, pp. 8–11.

<sup>19</sup> UE este afectată de o penurie de calificări TIC și este posibil ca, în Europa, 700 000 de locuri de muncă în IT să nu poată fi ocupate până în 2015 - COM(2010) 245 capitolul 2.6 „O Agendă digitală pentru Europa”

<sup>20</sup> Un studiu al Comisiei privind consiliile sectoriale referitoare la angajarea forței de muncă și competențe la nivelul UE

programate să fie lansate în 2011, ar trebui să difuzeze informații și cele mai bune practici privind tendințele din acest domeniu<sup>21</sup>.

Relevanța pe care o are EFP pentru piața forței de muncă poate fi consolidată prin elaborarea de instrumente de planificare în avans, care să ducă la concordanța dintre competențe și locuri de muncă<sup>22</sup>. Pe baza acestei concordanțe, furnizorii de EFP, în colaborare cu reprezentanții locali ai pieței forței de muncă, ar trebui să poată adapta programele de învățământ în consecință pentru a reflecta penuria, surplusul, deficitul sau caracterul învechit al calificărilor. Sunt necesare ameliorări ale metodologiei pentru a face ca instrumentele de anticipare să fie coerente și comparabile, incluzând dezvoltarea unui sistem comun de clasificări pentru calificări, competențe și profesii, bazat pe rezultatele învățării.

*Acțiunile cheie pentru îmbunătățirea calității și eficienței EFP inițiale și continue ar trebui să vizeze:*

- *implementarea sistemelor de asigurare a calității la nivel național, astfel cum recomandă cadrul EQAVET;*
- *dezvoltarea unui cadru al competențelor pentru profesori și formatori în EFP inițială și continuă;*
- *furnizarea de forță de muncă cu calificări profesionale de înaltă calitate, relevante pentru piața forței de muncă, prin utilizarea sporită a diferitelor forme de învățare bazată pe muncă;*
- *consolidarea dezvoltării competențelor cheie pentru a asigura adaptabilitatea și flexibilitatea cursanților și a lucrătorilor;*
- *reacția mai rapidă a EFP furnizată la necesitățile pieței, în evoluție, ale forței de muncă, pe baza instrumentelor de planificare în avans, în cooperare cu partenerii sociali și serviciile publice de ocupare a forței de muncă.*

### **2.3. Echitate și cetățenie activă**

Educația și formarea joacă un rol major în promovarea echității, a incluziunii sociale și a cetățeniei active. Excluderea socială a cursanților slab calificați care provin din medii de migrați, a șomerilor și a celor cu nevoi educaționale speciale este adesea rezultatul acumulării de elemente precum calificarea formală scăzută și lipsa calificărilor de bază și a competențelor transversale. Educația și formarea pot reprezenta forțe importante pentru a combate excluderea socială; sistemele EFP au de jucat un rol deosebit de important<sup>23</sup>.

#### ***EFP favorabilă incluziunii pentru o creștere favorabilă incluziunii***

Reducerea procentului abandonului școlar prematur la 10 %, atât în cadrul învățământului general, cât și al EFP este unul din obiectivele principale ale Strategiei Europa 2020.

<sup>21</sup> În scopul de a reflecta necesitățile IMM-urilor, Comisia realizează un studiu privind necesitățile viitoare în domeniul competențelor în microîntreprinderi și în întreprinderile artisanale, până în 2020.

<sup>22</sup> Raportul grupului de experți privind „Noi competențe pentru noi locuri de muncă” (2010).

<sup>23</sup> Concluziile Consiliului din 11 mai 2010 privind dimensiunea socială a educației și formării profesionale, JO C 135, 26.5.2010, pp. 2–7.

Exemplele de țări unde oferta de cursuri de formare este de înaltă calitate, incluzând programe de ucenicie, arată că EFP poate să ofere celor care abandonează școala opțiunea de a-și relua studiile. Învățarea bazată pe muncă, în afara sălii de clasă, având legături strânse cu piața locală a forței de muncă și integrând învățarea non-formală și informală poate reprezenta o alternativă atractivă pentru cursanții care sunt mai puțin orientați spre mediul academic.

Este important să se adapteze EFP la necesitățile individuale ale cursanților, în scopul de a mări incluziunea. Oferta de cursuri de formare ar trebui să fie mai flexibilă, configurată sub formă de module și ar trebui să ofere parcursuri educaționale personalizate. Astfel de abordări sunt mai eficiente atunci când formarea face parte din EFP formală și nu este structurată sub formă de cursuri specifice pentru grupuri țintă. Cu toate acestea, integrarea unor grupuri, precum persoanele cu handicap sau persoanele care provin din medii de migranți ar putea să necesite sprijin suplimentar, de exemplu validarea învățării non-formale și informale și cursuri specifice de limbi pentru migranți.

Cu cât mai mult EFP este integrată în sistemul de educație și formare general, cu atât mai mult aceasta poate juca un rol semnificativ pentru echitatea socială. Dezvoltarea nivelului de excelență în EFP, deschiderea de parcursuri de la EFP la învățământul superior și consolidarea programelor EFP superioare poate duce la creșterea așteptărilor pentru studenții EFP și poate oferi parcursuri pentru ascensiunea socială.

Toate acestea trebuie să fie sprijinite de servicii de orientare accesibile și focalizate, care oferă sprijin suplimentar în momente cheie de tranziție pentru cursanții care riscă să eșueze. În plus, este necesar să se monitorizeze constant rata de ocupare a forței de muncă pentru cursanții EFP, în special pentru cei care aparțin grupurilor expuse riscurilor, incluzând date privind profilul socio-economic al cursanților și nivelurile de abandon în EFP<sup>24</sup>.

Cu cât mai mult educația și formarea profesională merg dincolo de aspectul pur al pieței forței de muncă, cu atât mai mult vor promova echitatea. EFP poate sprijini atât dezvoltarea identităților profesionale și sociale ale oamenilor, cât și a sentimentului lor de apartenență la comunități de practici. Aceasta contribuie la capitalul social, la încrederea și integrarea în societate. Competențele cheie pentru o cetățenie activă pot fi dezvoltate prin intermediul programelor de învățământ, a metodelor de lucru care favorizează participarea, prin participarea cursanților la luarea de decizii și prin parteneriatele cu furnizorii de EFP, comunitățile locale și organizațiile societății civile.

*EFP inițială poate contribui în mod semnificativ la combaterea abandonului, la îmbunătățirea echității educaționale și la promovarea ascensiunii sociale a grupurilor expuse riscurilor, prin:*

- *furnizarea de cursuri de formare de înaltă calitate, care se concentrează asupra învățării bazate pe muncă, adaptată necesităților individuale;*
- *parcursuri de la EFP la învățământul superior accesibile grupurilor expuse riscurilor;*
- *„sisteme de urmărire” corespunzătoare pentru a monitoriza rata de ocupare a forței de muncă pentru cursanții EFP, în special pentru cei care aparțin grupurilor expuse riscurilor.*

<sup>24</sup>

Astfel cum se descrie la indicatorii 5 și 6 din recomandarea EQAVET.

*EFP continuă este în special bine adaptată pentru a duce la creșterea participării grupurilor expuse riscurilor la piața forței de muncă, prin:*

- *parcursuri educaționale personalizate, flexibile și configurate sub formă de module;*
- *învățare bazată pe muncă, care vizează dobândirea de competențe cheie;*
- *servicii de orientare și validarea învățării anterioare, în special pentru migranți, pentru a le facilita integrarea în societate.*

*În vederea dezvoltării competențelor cheie pentru cetățenia activă:*

- *parteneriatele între furnizorii de EFP, comunitățile locale, organizațiile societății civile, părinți și cursanți ar trebui consolidate.*

#### **2.4. Inovare, creativitate și spirit antreprenorial**

Astfel cum s-a subliniat în Strategia Europa 2020, programele de învățământ ale sistemelor de educație și formare ar trebui să se concentreze asupra creativității, inovării și spiritului antreprenorial. Pentru a-și îndeplini rolul, educația și formarea profesională trebuie să reflecte schimbările din economie și din societate.

Este necesar să se introducă în cadrul unor sisteme EFP modernizate, excelente și de înaltă calitate o viziune care încurajează **creativitatea și inovarea** și care se concentrează asupra persoanelor. Furnizorii de EFP, în parteneriat cu autoritățile și întreprinderile, ar trebui să sprijine creativitatea și un cadru care duce la inovare și care încurajează asumarea de riscuri și realizarea de experimente.

Furnizorii de EFP ar trebui să utilizeze învățarea bazată pe experiență și să expună cursanții la sarcini de lucru variate și la situații mai puțin obișnuite. Se pare că este necesar să se promoveze învățarea activă în EFP atât în mediul profesional, cât și în cel școlar și să li se ofere persoanelor oportunitatea de a-și controla și dezvolta propria formare, și prin utilizarea de instrumente TIC inovatoare, creatoare și ajustate pe măsură, inclusiv învățământul on-line, pentru a îmbunătăți accesul la formare și pentru a o face mai flexibilă.

În același timp, ar trebui încurajată educația **spiritului antreprenorial**, care înseamnă spirit de inițiativă, capacitatea de a pune ideile în practică, creativitate și încredere în sine; aceasta ar trebui să devină accesibilă pentru toți cursanții EFP, din toate programele de învățământ și din toate domeniile de studiu<sup>25</sup>. Aceasta ar trebui să îi sensibilizeze pe cursanți cu privire la opțiunea de a face carieră în domeniul unei activități independente și să îi formeze astfel încât să își lanseze propria afacere. Spiritul antreprenorial trebuie să devină o parte normală din cadrul competențelor pentru profesori și formatori. La nivel european, ar trebui sprijinite și dezvoltate în continuare diferite inițiative, cum ar fi crearea de rețele, proiectul pilot Erasmus pentru tinerii întreprinzători, schimburile de educatori și întreprinzători pentru a promova spiritul antreprenorial, precum și bunele practici în domeniul educației spiritului antreprenorial.

EFP poate sprijini creativitatea, inovarea și spiritul antreprenorial al cursanților prin:

<sup>25</sup> Raportul grupului de experți privind spiritul antreprenorial în EFP (2009).

- *furnizarea unei învățări active, bazată pe experiență, pentru a promova dobândirea de competențe informatice, o cultură de asumare a riscurilor, inițiativa, curiozitatea, motivația intrinsecă și gândirea critică;*
- *inclusiunea spiritului antreprenorial în cadrul competențelor pentru profesori și formatori.*

## **2.5. Cooperare internațională în domeniul EFP**

Politica UE în domeniul EFP ar trebui să facă obiectul continuării dialogului în domeniul politicilor și a învățării reciproce cu comunitatea internațională, incluzând atât țările terțe, cât și organizațiile internaționale relevante.

Cooperarea structurată ar putea fi lansată cu țările din vecinătate și extinsă apoi la țările candidate, cu sprijinul Fundației Europene de Formare (ETF), care și-a dovedit valoarea adăugată în sprijinirea dezvoltării programelor de învățământ EFP și a metodelor de predare de calitate în aceste țări. Instrumentele de referință comune și abordările politice europene reprezintă o referință importantă pentru modernizarea sistemelor EFP din țările partenere, inclusiv pentru cele implicate în aderarea la UE. Această cooperare oferă posibilitatea de a contribui la colaborarea transnațională, la dezvoltarea regională, la îmbunătățirea gestionării mobilității legale și la combaterea migrației ilegale.

În plus, s-ar putea intensifica cooperarea cu OCDE, UNESCO (în special cu UNEVOC) și OIM în cadrul activităților de cercetare și a elaborării de politici pe bază de dovezi în domeniul EFP (cooperarea privind PIAAC).

## **3. UN NOU PROGRAM DE COOPERARE EUROPEANĂ ÎN CADRUL EFP**

Relansarea cooperării europene în cadrul EFP la sfârșitul anului 2010 ar trebui să fie rezultatul unui parteneriat strâns între statele membre, Comisie și partenerii sociali. Acesta ar trebui să includă definiția priorităților pentru următorii 10 ani, cu obiective pe termen mai scurt, pe care părțile interesate vor trebui să le reexamineze în mod regulat. Prezenta comunicare reprezintă contribuția Comisiei la programul de modernizare al EFP în UE și oferă soluții politice pentru a sprijini Strategia Europa 2020.

Până în prezent, cooperarea europeană în cadrul EFP s-a bucurat de succes, în special în ceea ce privește stabilirea unui număr de instrumente comune ale UE pentru a duce la creșterea transparenței și a portabilității calificărilor. Cu toate acestea, programul stabilit pentru Europa în 2020 solicită clar o abordare mult mai îndrăzneță a reformelor sistemelor EFP. Prin urmare, Comisia invită miniștrii UE responsabili cu EFP și partenerii sociali europeni:

- să adopte un program ambițios de modernizare a EFP,
- să definească obiective concrete pentru următorii zece ani și
- să se angajeze ferm să aplice această modernizare în cadrul programului de reforme naționale care țin de strategia Europa 2020.

Următorii zece ani vor fi marcați de acțiune, începând cu aplicarea rapidă a instrumentelor de referință comune ale UE, precum CEC, ECVET, Europass și EQAVET. Statele membre au rolul principal, în parteneriat cu partenerii sociali și implicând autoritățile regionale și locale,

furnizorii profesionali, profesorii și formatorii, precum și cursanții, la toate nivelurile. La nivel european se vor utiliza platformele existente, cum ar fi Directorii generali pentru formare profesională (DGFP) și Comitetul consultativ pentru formare profesională (CCFP), precum și programele relevante ale UE, pentru a sprijini elaborarea și executarea acțiunilor convenite. În plus, astfel cum s-a solicitat în Strategia Europa 2020, partenerii sociali de la nivel european ar trebui să elaboreze propriile lor inițiative pentru a contribui la atractivitatea EFP.

Instrumentele comunitare joacă un rol esențial în sprijinirea atât a programului de modernizare al EFP, cât și a mobilității în cadrul EFP. De-a lungul celor 15 ani de existență, programul Leonardo da Vinci Programme a sprijinit peste 600.000 de stagii în întreprinderi pentru tineri, 110.000 de schimburi între profesori și formatori în domeniul EFP și 2.000 de proiecte inovatoare. De asemenea, acesta reprezintă un sprijin important pentru punerea în aplicare a instrumentelor de transparentă. Programul Leonardo da Vinci ar trebui să continue să sprijine în mod ferm accesibilitatea, mobilitatea și inovarea în domeniul EFP, în cadrul programului de învățare de-a lungul vieții. De asemenea, ar trebui să se utilizeze cât se poate de bine fondurile structurale, în scopul de a sprijini modernizarea sistemelor EFP și, în special, participarea persoanelor fizice la EFP continuă.

Guvernanța procesului de la Copenhaga relansat trebuie să fie coerentă cu cadrul metodei deschise de coordonare în domeniul educației și formării și să fie legată de Strategia Europa 2020, ținând cont de profilul Uniunii Europene ca actor mondial. Elaborarea de politici pe bază de dovezi va continua să fie sprijinită prin intermediul cercetării, expertizei și analizei realizate de Cedefop și ETF, precum și prin intermediul dovezilor statistice furnizate de Eurostat.